

Pensjonist-nytt

Nr. 2 – September 2020 – Årg. 40

Utgitt av foreningen Frogn seniorsenters venner

Fergekvinnen Jacobine

FORSIDEBILDET: Den flotte Jacobinestaturen ved Tollboden, laget av kunstneren Egil Dahlin og reist i 1991. (Foto: Sven Lindblad).

LEDER

Den upålitelige hukommelsen

Det har vært sagt på en spøkefull måte at de som husker noe fra sin ungdom på slutten av 1960-tallet, ikke kan ha vært ordentlig med på det som skjedde den gangen. Men spøk til side – i virkeligheten er ungdomsårene kanskje den perioden i livet som mange husker aller best.

I 2016 utga forlaget Cappelen Damm den fascinerende boken «Å dykke etter sjøhester. En bok om hukommelse». Den er skrevet av søstrene Hilde og Ylva Østby og kom i ny utgave i 2019. Minner har etter hvert blitt viktige for oss eldre. Men på samme måte som drømmer trives de kanskje best dypt nede i hukommelsens mørke, så kan vi egentlig stole på dem?

Forfatterne dykker ned i hukommelsens vesen, og med til å hjelpe seg på veien har de også Gylte dykkersenter i Drøbak. På Gylte dykker de riktignok ikke etter sjøhester, for disse finnes ikke her hos oss. Sjøhesten har for øvrig slektsnavnet Hippocampus og har gitt navn til den lille hjernedelen hippocampus, som er nært knyttet til hukommelsen.

Boken forteller oss blant annet om hvor minnene lagres i hjernen og hvordan hukommelsen fungerer. Korttidshukommelsen er kjent som et svakt punkt. Minner er ikke minst nødvendige for å kunne se for seg framtiden. På nesten magisk vis henter hjernen fram informasjon og gjenskaper øyeblikk i vårt indre. Men hukommelsen er upålitelig. Den følger sine egne regler, og det er ikke minst viktig å kunne glemme.

GODT NYTT FRA SENIOSENTERET

Dette ble et underlig halvår for oss alle! Covid-19 har virkelig satt sine spor, med stengte dører og hjemmekontor. Det har for så vidt vært greit nok, men jeg har savnet fellesskapet og alle hyggelige samtaler. Så da vi åpnet kaféen 14 dager etter pinse, kjente jeg virkelig hvor mye jeg hadde savnet å være til stede på seniorsenteret.

Aktivitør Helene Ramstad

Arbeidsstuen åpnet rett etter pinse for et redusert antall brukere. I tiden før dette hadde Frogn frivilligsentral og Frogn seniorsenters arbeidsstue med Helene i spissen et samarbeidsprosjekt med å sy smittevernsdrakter til Ullerud helsebygg. Det ble i alt sydd mellom 45 og 50 stk. Helene har skåret og klippet ut alle sammen, samt sydd noen i tillegg. Ellers var det frivillige damer som sydde og koste seg med å føle seg til nytte for fellesskapet.

I forhold til dette er jeg veldig stolt over at Helene og disse damene fikk utmerkelse som hverdagshelter. Vi fikk overlevert kjempegod sjokoladecake fra Amta.

I skrivende stund er det meningen at vi skal åpne for alle grupper som holder til i våre lokaler i begynnelsen av september, men alt med forbehold! Vi får se det an etter at det er åpnet opp for andre land også.

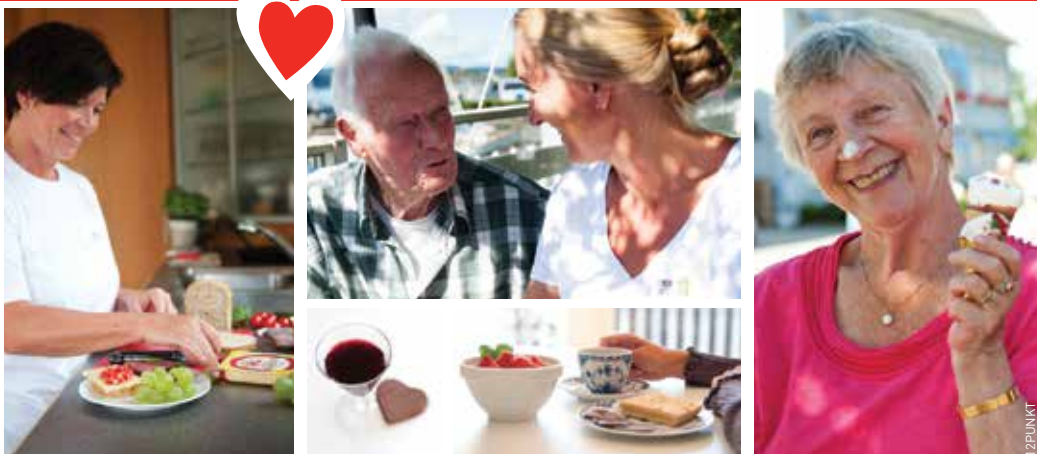
Jeg vil ønske alle en fin høst – og håper vi holder oss friske og raske.

Hilsen Sissel Johansen, avdelingsleder, Frogn seniorsenter

Glimt fra interiøret på seniorsenteret

SELVVALGT ER VELVALGT!

PRIMA OMSORG er et supplement til den kommunale helsetjenesten.

Vi tilbyr bistand som kan gi deg eller dine en tryggere og lysere hverdag – med alt fra en ekstra dusj til gode smaker og fine sosiale opplevelser. Vi ser helheten i hvert enkelt menneske, er fleksible og tilrettelegger etter ønsker og behov.

- ✓ Stell i hjemmet, handling, rengjøring
- ✓ Smakfull hjemmelaget mat
- ✓ Dusj, stell og personlig pleie
- ✓ Avlastning og tilsyn for pårørende f.eks. ved reise/ferieopphold
- ✓ Sosialt samvær, samtalepartner
- ✓ Tur og reisefølge (også utenlands)
- ✓ Følge til lege, butikk, kafebesøk
- ✓ Hårstell og fotstell i eget hjem

FRITT BRUKERVALG I FROGN KOMMUNE

Har du vedtak på praktisk bistand, kan du nå velge Prima Omsorg som tjenesteutfører.

Fakturering går som normalt via kommunen, og prisen er den samme.

Vi tilbyr faste personer som møter deg med varme, humor og faglig effektivitet – du skal se fram til våre besøk og være fornøyd når vi går!

Ta kontakt for en hyggelig prat og mer informasjon.

Et møte er kostnadsfritt og uten forpliktelser:

Avd. leder Frogn, Ann-Mari Johnsen, mobil 412 35 142

Mandag–fredag kl. 09–17

Bli medlem i Frogn seniorsenters venner!

Årskontingenten er kun kr 150,-. Foreningen holder temamøter og arrangerer hyggekvelder vår og høst – noen ganger også med dans. Likeså er det arrangementer etter barnetoget 17. mai og til sankthans. Vi har ca. 310 medlemmer, og det er god plass til flere. Ta kontakt med seniorsenteret, tlf. 64 90 61 85, så får du tilsendt innbetalingsblankett. Velkommen!

I tillegg til temamøtene og hyggekveldene har vi en tur- og teaterkomité

som arrangerer turer til aktuelle steder og til teater og konserter. Program og priser for de forskjellige turene blir annonsert etter hvert, og det er bindende påmelding til seniorsenteret.

På grunn av koronakrisen har virksomheten vår ligget nede i noen måneder, men arbeidsstua og kafeen på seniorsenteret har vært i drift en god stund. Vi håper å komme i gang med temamøter, hyggekvelder og turer så snart som mulig.

Takk, takk, takk . . .

Økonomiske bidrag fra våre kjære lesere strømmer inn, og vi takker hjerteligst ved å presentere et nytt nummer av Pensjonistnytt. Som dere ser er bladet spekket med illustrasjoner, hvorav mange i farger. Med økonomien i orden er det lettere å gjøre bladet lekkert og leseverdig.

Hjertelig hilsen fra redaksjonskomiteen

Utsnitt. Foto: Svein Qwammen, våren 1968.

Sørbyhuset i Storgata

Sørbyhuset lå i Storgata 22, der det er blomsterbutikk i dag. Det var en gammel løkkegård som hadde løkke ned til Tranga, med hageanlegg,

kjglebane og lysthus på baksiden. Drøbak Meieris nye bygning i høyre billedkant ble bygget i tomtens søndre hjørne tidlig i 1930-årene.

På fargebildet ser vi at rivingen av Sørbyhuset er i gang. Det er våren 1968. Det synlige tømmeret kan fortelle oss mye om en bygnings levde liv. Bygningen kan ha stått med synlig rundtømmer inntil det ble flathugget da bygningen fikk panel. Loftet er fra starten av løftet med fire omfar tømmer over gulv. Takkonstruksjonen ser ut til å ha vært en type vi bare finner 5-6 steder i byen. I gavlen der empirevindueene er fjernet, ser vi de kortere beitskiene som kan fortelle at her har det vært mindre, smårutete rokokkoviinduer. Antagelig var husets eldste deler fra siste halvdel av 1700-tallet. Bygningen ble utvidet mot nord på 1870-tallet.

I bakgrunnen ser vi smed Evensens løkkegård. Bygningen hadde gavlsval og inngang i gavlen. Den ble revet i 1968 for å gi plass til den nye Bergens Privatbank (Storgata 18).

Til venstre: Sørbyhuset fotografert av Georg Kjellerød en gang mellom 1906 og 1913. Beboerne er kledd i sin fineste stas. (Utsnitt. Kilde: Østfold fylkes billedarkiv / Digitalt Museum).

Tekst: Per-Willy Færgestad og Jan-Kåre Øien.
Verneforeningen Gamle Drøbak
www.verneforeningen.no
Foto fra Drøbaskalenderen august 2018.

Foto: Sven Lindblad

*Vil du dele
Heer Grendehus
med oss?*

Møter – Kurs – Selskap

HEER GRENDEHUS
www.heergrendehus.com
Telefon 995 71 170

FROGN U3A

UNIVERSITETET FOR DEN 3. ALDER

Foredrag høsten 2020

Tirsdag 8. september

Øyvind Wilhelmsen

Pensjonist

Blücher

Onsdag 23. september

Dag Berild

Professor/overlege

Leger uten våpen. Har vi antibiotika om 20 år?

Tirsdag 6. oktober

Simon Stranger

Forfatter

Leksikon om lys og mørke

Tirsdag 20. oktober

Øyvind Straume

Kulturformidler og pensjonist

Rolf Stenersen: Forretningsmann, kunstsamler, forfatter, friidrettsutøver

Tirsdag 3. november

Thor Gotaas

Forfatter

Norske utedoer

Tirsdag 17. november

Anna Haug og Odd Harstad

Professorer

Husdyrprodukter – bærekraft og helse

Tirsdag 1. desember

Drøbak viseklubb

Cornelis Vreeswijk

Foredragene holdes denne høsten på SMIA i Drøbak og begynner kl. 11.00.

Bemerk at vi har flyttet til tirsdager (bortsett fra én onsdag).

Kommunens smittevernregler overholdes

FROGN DISKUSJONSFORUM (FDF)

Forumet planlegger oppstart onsdag 16. september 2020 kl. 12.00 i Drøbak hospital, Niels Carlsens gt. 20 (ved siden av Drøbak kirke). Ønsket er å samle samfunnsengasjerte til diskusjon ukentlig om aktuelle lokale, regionale, nasjonale eller internasjonale spørsmål. Det blir mulig å få kjøpt både mat og drikke i kafeen på Hospitalet. Ingen forhåndspåmelding.

Interesserte kan kontakte Aasmund Berg, Bringeberghagen 10, 1448 Drøbak, mobil 95936019 eller epost: aasmundberg9@gmail.com om det er spørsmål eller temaforslag.

På vegne av initiativtakerne
Aasmund Berg

Program for kunstgruppa i U3A høsten 2020

3. og 10. september

Jan-Kåre Øien

Vi «banker på» hos kunstnerne

En vandring i Drøbak, og fortellingen om kunstnerne der i årene 1875–1935.

Start: Utenfor biblioteket. Maks 12 personer. Påmelding: send SMS til 48076808.

Merk: Vi går til sammen 3 kilometer, noe oppoverbakke. Værforbehold.

15. oktober

Vibeke Waallann Hansen

Christian Krohgs bilder av familien

29. oktober

Jan-Kåre Øien

Wilhelm Peters og Edvard Diriks.

To malere i Drøbak

Maleren Ludvig Skramstad.

12. november

Solveig Bøhle og Erik Wassum

Om vår oldefar, landskapsmaleren

Ludvig Skramstad

26. november

Tom Braaen

Carl Johannes Andreas Adam

Dørnberger: En ridderlig maler med trebein og 2 pistoler

Sted: Restaurant Sjøstjerna, torsdager kl. 11.00. Inngangspenger kr 130 pr. gang. Kan betales med vipps 575187 eller over bankkonto 15060347082.

Kunstgruppa i U3A består av Marianne Øen, Berit W. Hammer og Veronica Hove.

Distribusjon av Pensjonist-nytt

Noen av våre lesere har reagert på at de får to blader til husstanden. Så lenge medlemmene i samme husstand ikke har samme etternavn, må det dessverre være slik.

Pensjonist-nytt distribueres etter adresser (nye hver gang) levert av folkeregisteret. Medlemmer

av Frogn seniorsenters venner kleber adresseetikettene, hvoretter frivillige distribuerer bladene rundt i kommunen – alt på frivillig basis.

Vi oppfordrer de som får to eks. av bladet til å dele med andre, f.eks. naboen som enda ikke har nådd «kvalifisert alder», 67 år.

Lindrende behandling og omsorg

Vi skal alle dø en dag. Men alle andre dager skal vi leve

7. mai 2020 kom denne stortingsmeldingen, som ifølge regjeringen skal bidra til å styrke lindrende behandling og omsorg og synliggjøre døden som en del av livet – i familien, i helse- og omsorgstjenesten og i samfunnet ellers. Lindrende behandling og omsorg til barn og unge løftes frem spesielt. Alle skal få best mulig livskvalitet og økt grad av valgfrihet ved livets slutt. Tjenestene skal innrettes slik at de som ønsker det, kan få dø i eget hjem. Meldingen vil være en viktig del av grunnlaget for politikken innen lindrende behandling og omsorg i årene framover.

Tekst: Kjell Lorentzen

Om stortingsmelding 24 (2019–2020)

Stortingsmeldingen beskriver lindrende behandling og omsorg (palliasjon) som aktiv behandling, pleie og omsorg for personer med uhelbredelig sykdom og kort forventet levetid. Lindring av personens fysiske smerter og andre plagsomme symptomer står sentralt, sammen med tiltak rettet mot psykiske, sosiale og åndelige / eksistensielle behov.

Målet med stortingsmeldingen er:

- Å synliggjøre døden som en del av livet.
- Å bidra til at de som har behov for det, får tilgang til lindrende behandling og omsorg.
- Å legge til rette for best mulig livskvalitet og valgfrihet i lindrende behandling og omsorg, valgfrihet til å bestemme hvor man ønsker å dø, også om man ønsker å dø hjemme.

Illustrasjonsfoto fra stortingsmeldingen, gjengitt med tillatelse fra Helse- og omsorgsdepartementet.

Innsatsområder

Meldingen løfter frem seks innsatsområder:

- Åpenhet om døden.
- En helhetlig tilnærming.
- Medvirkning og valgfrihet.
- Barn og unge.
- Familien, pårørende og frivillige.
- Kompetanse og kunnskap.

Meldingen utdyper dette med blant annet å peke på at medisinske fremskritt gjør at flere lever med vissheten om at de snart skal dø. Dette kan gi eksistensielle spørsmål og behov for samtaler. Likevel er det slik at undersøkelser viser at åndelige og

eksistensielle behov ofte blir forsømt i dagens helse- og omsorgstjeneste.

Lindrende behandling har til nå i hovedsak vært gitt til personer som har en kreftdiagnose, men meldingen understreker at behovet for slik behandling er diagnoseuavhengig. Nå skal tilbud til barn og unge prioriteres, blant annet ved at det skal legges til rette for at spesialisttjenester til barn og unge med en alvorlig og livstruende sykdom kan gis i barnets hjem.

Meldingen viser til at den uformelle og i hovedsak familiebaserte omsorgen er nesten på størrelse med den kommunale omsorgstjenesten, målt i antall årsverk (136 000 årsverk). Den viser også at mange pårørende

opplever at deres behov ikke blir tatt på alvor i helse- og omsorgstjenesten. Derfor må det tilrettelegges for bedre samarbeid med pårørende.

Stortingsmeldingen slår fast at det er behov for å styrke kompetansen om lindrende behandling i alle deler av helse- og omsorgstjenesten. Kunnskap om lindrende behandling og omsorg er ikke godt nok integrert og forankret i utdanninger og i tjenestene, og palliasjon er fortsatt et forskningssvakt område.

Noen konkrete tiltak regjeringen vil gjennomføre:

- Kommunikasjonstiltak som kan bidra til åpenhet om døden.
- Et treårig program for utvikling av modeller for hvordan man kan legge til rette for mer hjemmetid og hjemmedød for personer i livets siste fase.
- Utrede hvordan livstestament kan bli juridisk bindende.
- Lovfeste en koordinatorordning for familier som har eller venter barn med alvorlig sykdom, skade eller nedsatt funksjonsevne.
- Ta inn lindrende behandling og omsorg som tema i arbeidet med et nytt kompetanseløft for den kommunale helse- og omsorgstjenesten.
- Legge fram en pårørende-strategi med en handlingsplan.

Lindrende behandling før og nå

Den engelske sykepleieren og legen Cicely Saunders (1918–2005) opprettet i 1967 St. Christopher's Hospice i London og regnes som grunnleggeren av hospice-bevegelsen. Hospice er en institusjon som har spesialisert seg på å gi tilbud til pasienter i livets slutfase. Hospice-filosofien innebærer en helhetlig omsorgstanke rundt pasient og pårørende for å lindre lidelse og gi trøst og støtte frem mot døden. Omgivelsene har minst mulig sykehuspreg både når det gjelder interiør og adferd hos personalet.

I Norge startet utviklingen av lindrende behandling på 1960- og 1970-tallet, i første rekke ved at det ble etablert lindrende tilbud som en del av kreftavdelingene. På 1990-tallet åpnet Hospice Lovisenberg i Oslo og Seksjon lindrende behandling ved St. Olavs hospital i Trondheim.

De siste tiårene er det etablert et mangfold av tilbud til mennesker som trenger lindrende behandling og omsorg, både i spesialisthelsetjenesten og i den kommunale helse- og omsorgstjenesten. I alle helseregionene finnes det i dag et kompetansesenter i lindrende behandling, og de fleste universiteter og høyskoler har tilbud om videreutdanning i palliasjon.

Det kan også nevnes at hvert

fylke har et utviklingssenter for sykehjem og hjemmetjenester, og at utviklingssenteret i Viken fylke har utarbeidet en tverrfaglig diagnoseavhengig kompetansepakke i grunnleggende lindrende behandling for helsepersonell i kommunene.

Stortingsmeldingen trekker frem Nesodden kommune som et eksempel på hva som skjer på kommuneplan. Kommunen har et ambulerende tverrfaglig palliativt team. Teamet består av kreftlege, kreftsykepleier,

fysioterapeut, ergoterapeut, prest, sosionom, ernæringsrådgiver, samt frivillige og likepersoner. En rekke kommuner, deriblant Frogn, har kreftkoordinator som skal bidra til å styrke kreftomsorgen for mennesker i livets siste fase.

Til slutt vil vi nevne at meldingens fine undertittel «Vi skal alle dø en dag. Men alle andre dager skal vi leve» er et sitat hentet fra den svenske forfatteren Per Olov Enquist.

Schau
OPTIK DRØBAK BY

BRILLER • KONTAKTLINSER • SYNSPRØVER
TRYKKMÅLING • BILDE AV ØYEBUNNEN

Skifting av batteri i høreapparat og klokker

Eget sliperi gjør at vi leverer nye briller på timen
Briller komplett fra kr 1.100,-

God service – alle ønskes velkommen til en hyggelig handel

Vi har også vesker fra mywalit

s.optik@online.no || www.schauoptik.no
Telefon 64 93 15 89 || Sentrumsbygget Drøbak

På Kumlegaarden spiser du godt

*Tidligere og nye gjester
ønskes velkommen*

Niels Carlsensgt. 11, 1440 Drøbak
Telefon 64 93 89 90

matkroken

Drøbak, Sentrumsbygget
Telefon 64 93 15 14

**DRØBAK
RØRLEGGERSERVICE A.S.**

Holterveien 4D, 1448 Drøbak
Telefon 64 93 26 33

Joar

Fotograf Øyvind Joar Pettersen
FOTO Storgt. 4, 1440 Drøbak, Tlf/Fax 64932128

Vi restaurerer dine gamle
familiebilder

**Sporten
Drøbak** Drøbak City
Tlf: 64 93 09 84
pris, fagkunnskap, service

Vi fører dameklær fra
Brandtex

bogerud
TEKSTIL

Drøbak City – Telefon 64 93 14 89

Stans øyeblikket

www.gripstad.no

tlf: 90778330

fotograf

Kjell Chr. Gripstad

Osloveien 5, 1440 Drøbak

**OASEN
Hageland**

Storgaten 22, 1440 Drøbak
Telefon 64 93 03 59

YASMIN

Christina Isabella Seim

Klær, Smykker, Sko, Vesker, Velvære, Interiør, Tapet

Torggata 1, 1440 Drøbak, telefon 64 93 35 09

E-post: post@yasmin.no

**FRU THUNE
SPISERI**

Hyggelig kafe i hjertet av Amfi Drøbak City.
Hjemmelaget og tradisjonell mat.
Vi lager kaker på bestilling og hvetekringle til minnestunder.

Mandag-fredag 10.00-20.00. Lørdag 10.00-18.00
Holterveien 3, 1448 Drøbak. Telefon 95808400
E-post: evythune@hotmail.no

Den tidligere trebygningen på Ullerud malt av Anton Thoresen i 1948, trolig etter et fotografi fra 1885. Bygningen brant ned i 1914, og en murbygning ble oppført i samme stil av den driftige gårdbrukeren Anton Vennemo. (Foto: Bernhard Magnussen).

Hvorfor heter det...?

ULLERUD

I vår spalte om opprinnelsen til noen lokale stedsnavn har vi nå kommet fram til Ullerud. Gården ble trolig ryddet i tidlig kristen tid og var omkranset av Seiersten, Belsjø, Dyrløkke, Holter og Tverkjegla. På 1700- og 1800-tallet var gården i den kjente Carlsen-familiens eie. Den nåværende flotte hovedbygningen i mur ble satt opp etter en brann i 1914.

Tekst: Ann-Turi Ford og Sven Lindblad

Gård fra tidlig kristen tid

I de senere årene forbinder vi navnet Ullerud først og fremst med Ullerud

helsebygg, men dette er en gammel gård. I 1380-årene ble den overtatt av Hovedøya kloster ved et makeskifte,

men da klosteret brant ned i 1532, kom gården sannsynligvis under Mariakirken i Oslo, som vel var eier fram til begynnelsen av 1600-tallet.

Den første brukeren vi hører om het Torstein, som var domsmann i en rettssak i 1403. I 1560 hører vi at Amund bor på gården, og i 1596 var det Ellef, som i 1601 var svoren lagrettemann under et tingmøte på Norderås i Ås. Så fulgte en mann som het Lauritz. Han var en skikkelig driftig kar, som fullt ut utnyttet mulighetene de hollandske oppkjøperne ga for salg av trelast.

Av brukere på 1600-tallet kan vi ellers nevne Halvor Kristoffersen, som overtok i 1637. Halvor var en stri type, som til det ytterste holdt på det han mente var rett. En av dem han kranglet med var Kjell Ermesjø. Halvor skal blant annet ha æreskjelt Kjell nede i «Drøybache», og han hadde i det hele tatt lett for å komme opp i krangel. I 1666 ble han anklaget av Ole Melby for æreskrenkelse og overfall.

I Carlsen-familiens eie

Etter hvert fulgte en lang periode da gården ble eid av kjøpmenn og andre som hadde sine hovedinteresser utenom selve gårdsdriften. I 1723 ble Ullerud kjøpt av Jacob Carlsen, som var stamfaren til familien Carlsen i Drøbak. Ullerud forble lenge i Carlsens-familiens eie. Siden Jacob

bodde i Drøbak, brukte han vel Ullerud gård mest som landsted.

Viktige parter i gården ble blant annet eid av sønnen Christen Carlsen, hans enke Anna Paludan og hennes annen mann, den danske naturforskeren Otto Friderich Müller. Det skal ha vært i området ved Ullerud at Müller fant den planten i slekten bakkestjerne som han registrerte under navnet drøbakbakkestjerne (*Erigeron acris droebachiensis*) i *Flora Danica*.

Niels Carlsen ble eneeier av Ullerud i 1783, men han fortsatte å bo i den senere Skrivergården. Da Niels døde i 1809, ble gården overtatt av enken Martha Zachariasdatter Carlsen. Hun flyttet til Ullerud i 1819 og bodde der til sin død i 1824.

Stilig murbygning fra 1914

Om vi hopper fram til 1912, så ble gården overtatt av Anton Vennemo, som var en driftig mann. Han bygde ny uthusbygning med stall og fjøs, og da den gamle hovedbygningen brant ned i 1914, fikk han oppført en ny bygning i mur, langt på vei i samme stil som den gamle trebygningen. Han bygde også en sag og anla et privat kraftverk ved bekken vest for gården.

Bekken Ugla

Men så var det opprinnelsen til Ullerud-navnet. Visste du at det er ganske vanlig at fugl gir navn til elver?

Glimt fra Ulleruddammen med gangstien fra Ullerud helsebygg i bakgrunnen og videre opp til Follo museum. Ullerud helsebygg i massivtre åpnet i 2017, og samme år ble også den fine gangstien tatt i bruk. (Foto: Sven Lindblad, juli 2020).

I dette tilfellet har *ugle* gitt navn til en bekk. Navnegranskeren Oluf Rygh opplyser i sin bok fra 1898 at Ullerud het *Ugluruð* i tidligere tider, og at navnet kommer fra elvenavnet *Ugla*, på samme måte som flere andre gamle elvenavn opprinnelig var fuglenavn. Han fortsetter: «Det Vandløb, det her maa have tilhørt, er en Bæk, som har sit Udløb sydligst i Drøbak».

Bekken Ugla dannet i sin tur Ulleruddammen, som vi finner rett nord for gården. I likhet med andre dammer og tjern i Frogn ble dammen brukt til isskjæring om vinteren. Siden var den et naturlig vannreservoar for gårdens vanningsanlegg. Ugla har selskap av mange elver som har fått navn etter fugler: Hauka, Kråka, Lomma, Ramna, Rypa og andre elvenavn som inneholder eldre ord for svane og and.

Siden endelsen *-rud* står for *rydning*, betyr navnet Ullerud (tidligere Ugluruð) altså *rydningen ved bekken Ugla*.

Kilder: Haakon Falck Myckland: «Bygdebok for Frogn – Gårdshistorien», 1967, dessuten Bernhard Magnussen i Pensjonistnytt nr. 3/1994, side 14-15, og nr. 3/2011, side 30-31. Videre «Norske Gaardnavne – Akershus Amt» av Oluf Rygh, utgitt 1898, og en artikkel av førsteamanuensis Margit Harsson ved Institutt for lingvistiske og nordiske studier, Universitetet i Oslo

Delvis basert på en artikkel som opprinnelig ble trykt i Akershus Amtstidende, årg. 138, fredag 7. januar 2011, side 17.

Holterveien 4 E, 1448 Drøbak
93 89 49 85/47 35 05 23
post@kjellernggh.no || www.kjellernggh.no
Facebook: KjellernGGH

Telefon 64 90 59 20

Drøbak Mek Verksted AS

AUTORISERT
RØRLEGGEBEDRIFT

Telefon 64 93 04 43
Osloveien 7, 1440 Drøbak

TRENGER DU ELEKTRIKER?

drobak-elektriske.no 64 93 11 64

panduro

Holterveien 3, 1448 Drøbak
Telefon 64 93 43 15

Lekebutikk på Drøbak City
med solide merkevarer av høy kvalitet

AAMODT FYSIKALSKE INSTITUTT

Wienerbrødskjæringa 6
1440 Drøbak
Telefon 64 93 20 11

Galleri Havstad

Norsk Kunsthåndverk

Personlige gaver
i de fleste prisklasser.
Velkommen til en liten
glad kunstoplevelse!

Storgt. 15, Drøbak
Telefon 64 93 46 55

Jan Egil Basteson forteller

Disse småhistoriene som jeg har skrevet om, er selvopplevde og uskyldige. Om kanskje ikke alt er helt riktig gjengitt, så er poengene sanne. Jeg har ingen bilder direkte fra hendelsene, men har satt inn bilder som jeg syntes passer til historiene. Noen bilder har jeg manipulert, slik at de passer bedre inn i sammenhengen. Av hensyn til personvern nevner jeg ikke etternavn, og jeg bruker som oftest bilder av meg selv. Historiene er mange, og noen av dem ville nok ikke passet inn her. De får vi ha som våre egne minner.

Historier fra guttedagene nordpå i Drøbak 1955–1960

Del 3

Flåtebygging

En sommerdag tok jeg meg en tur opp til min kamerat Erik. Banket på døren og Erik kom ut. Jeg spurte: «Hva skal vi finne på?». «Hva om vi bygger oss en flåte? Det hadde vært greit å ha nede på stranda når vi bader». Forslaget kom fra Erik. «Ja, det gjør vi». Så var det å finne materialer, hammer og spiker. «Vi skulle jo ha malt den», sa jeg til Erik da flåten var nesten ferdig. Jo, han var enig. Hadde tatt seg bedre ut da. «Fatteren, som er maler, har sikkert noen malingrester», sa jeg og løp ned.

«Fatter, har du noen malingrester og en malerkost», ropte jeg inn gjennom døren. Han

kom ut og spurte hva vi skulle med det. «Vi har laget en flåte og ville at den skulle bli fin». Jo, han fant fram noen rester og en brukt malerkost. «Nå må du ikke grise deg til». «Nei da», sa jeg. Opp igjen til Erik og vi satte i gang med å male. Vel, noe maling kom på oss også. «Nå må vi la den tørke til i morgen», sa jeg. «Jo, men vi skulle ha hatt den på vannet for å se om den flyter», svarte Erik. Vi lot den tørke til dagen etter.

Dagen kom, og vi var stolte av arbeidet vårt. Så var det å få den ned til sjøen. Nå bodde Erik høyt oppe, så det gikk ganske greit å få slept den nedover Hagenbakken. Men fra Kjøias kiosk og ned til Sundbrygga gikk det tregt. Vi slet og dro, og til slutt var vi nede på brygga. Det ble sjøsetting med stor festivitas. Jo da, den fløt. Vi krabbet oppå, og jammen bar den oss.

«Hvor skal vi fortøye den uten at den blir stjålet?». «Vi padler den bort til Kopåsbrygga», sa Erik, «der kan vi fortøye den under brygga». Der er det ingen som finner den, trodde vi. Så vi gjorde. Dagen etter skulle vi ha oss en padletur. Krabbet under brygga for å få flåten fram, men den var borte. Hadde den slitt seg? Vi søkte etter den opp og ned langs stranda, men ingen flåte ble funnet. Så mye arbeid vi hadde lagt ned i den – og så var den borte.

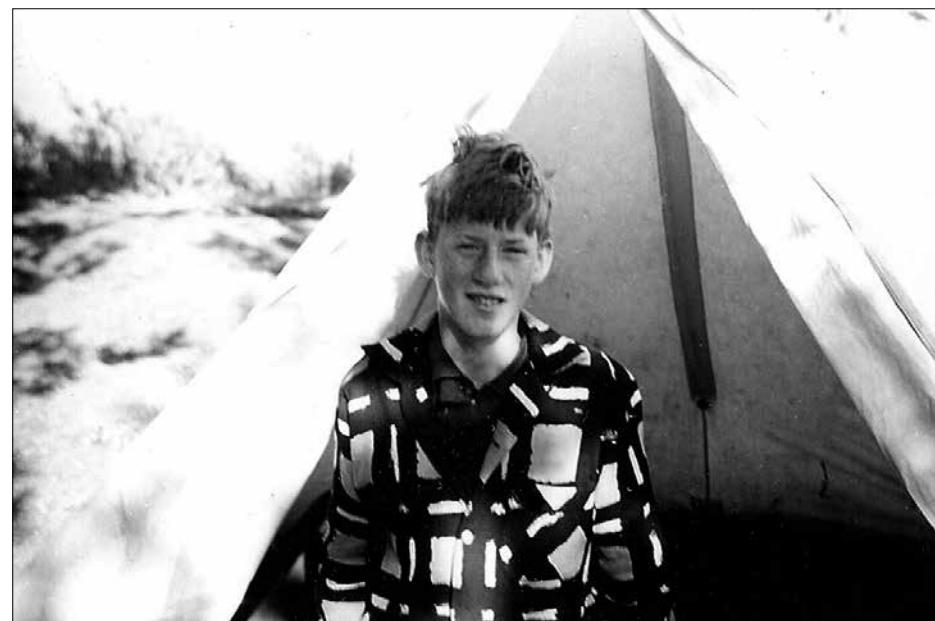

Der ute lå den spennende Håøya og bare ventet på oss.

Camping på Håøya

Det var en flott sommerdag. Bjørn kom en tur. «Hei Jan», sa han, «nå skulle vi ha teltet på Håøya». «Ja, jeg får sikkert låne teltet til fatter». Det var et moderne spisstelt hvor stangen var tredd i en lomme i taket slik at det ikke var noen stang midt inne i teltet, men det var uten bunn. «Det kunne vært gøy», sa jeg til Bjørn, «men hvordan kommer vi oss dit?». «Vi kan spørre Jan, han har motorbåt». «Ja, det gjør vi».

Vi gikk til Jan. «Jan, kan du kjøre oss ut til Håøya i morgen tidlig med båten, for Bjørn og jeg tenkte å overnatte der?». «Jo, det

Jan Egil i telt på Håøya.

kan vel la seg gjøre. Kan vi møtes på Sundbrygga i morgen tidlig?». «Ja, det passer fint», sa vi. Lørdag morgen opprant, og vi stilte på brygga med telt, sovepose, fiskeutstyr og mat. «Der kommer Jan med båten», sa Bjørn. «Flott». Vi lesset alt opp i båten. Over fjorden bar det, og inn mellom Bergholmen og Håøya på utkikk etter en fin plass å ligge.

«Der», sa jeg, «der ser det ut som det er en fin slette – inne i den vika». Vi tøffet inn og losset alt pargaset på land. Der sto vi med alt og vinket farvel til Jan. Vi hadde avtale om at han skulle komme igjen neste morgen, søndag, for å hente oss. Vi ryddet vekk grener og slikt.

Spente opp teltet. Til dette måtte vi ha en lang bardun fra toppen og bakover for å holde opp teltet. Det var dårlig feste i bakken, men vi fikk det til. «Her», sa Bjørn, «her er det noen brakebusker vi kan bruke som underlag», for liggeunderlag hadde vi ikke. «Flott», sa jeg og satte i gang å kappe brake. Det ble to fine senger.

«Nå må vi lage oss mat», sa jeg og tok fram fiskestanga. «Vi må se om vi får noe fisk».

Etter en stund ropte Bjørn: «Jeg har noe på kroken». «Jeg også», sa jeg. På land kom to makreller. «Jeg finner noe tørr ved, så koker vi fisken». Bjørn sløyet og gjorde fisken klar. Jeg tente bålet og fant fram en

Vi fisket makrell, og den smakte godt.

kjele. Hentet vann fra sjøen, så slapp vi å salte. «Nå koker vannet», sa jeg til Bjørn. «Da kommer jeg med fisken».

Det var en fin kveld å sitte på svaberget og nyte nykokt makrell. Fisken var god, og det var blitt kveld. «Nei, nå er det på tide å køye», sa jeg. «Enig», sa Bjørn. Vi gikk opp til teltet og krabbet ned i soveposene. «God natt».

Etter en stund begynte det å klø alle steder. Bjørn spratt ut av soveposen og skrek: «Maur, masse av dem!». Det viste seg at vi hadde plassert teltet over en jordmaurtue. «Hva gjør vi nå?». Jan hadde reist med båten, og telefon hadde vi ikke. Ut med soveposer og ned med teltet. «Vi må finne en bedre plass». «Ja, men ...», sier Bjørn, «det er dårlig med plass her». «Vi får prøve».

Vi kunne jo ikke gå til et annet sted, for da ville ikke Jan finne oss. Vi flyttet teltet så langt som mulig vekk fra maurene. I løpet av natten begynte det å blåse opp. Plutselig sa det «spong», og teltet datt ned over oss. «Vi skulle ha festet bardunen i et tre», sa Bjørn.

Det var begynt å komme mer maur inn i teltet. Vi lå og klødde etter maurbitt. «Nei, her kan vi ikke være», sa jeg. «Ja, men Jan kommer ikke før kl. 10.00». Vi sto opp, fulle av utslett etter maurbitt. Pakket alle sakene og satte oss ned på svaberget for å vente på at Jan skulle komme med båten. Når en sitter slik og venter, går tiden veldig sent. Til slutt kom Jan tøffende. «Nå», sa han, «har dere hatt en fin natt?». «Må'kke snakke!», sa vi i kor.

Benytt våre
annonsører!

FØLG MED I

Akershus
AMTSTIDENDE

GRØNTHUSET
DRØBAK GRØNT- OG
FRUKTTORG

PAVELSGÅRDEN – STORGT. 7
TLF: 64 93 02 88

JERNA
CITY farger

Besøk oss i underetasjen på Drøbak City,
Telefon 64 93 40 65

E-post: post@cityfarger.no

Nyttig til hus og hjem

«Undertiden maa den ene klatre op paa den andens Hoved»

En gruppe fjellklatrere hviler ut på Skagastølsryggen sommeren 1908 med Mohns skar og Store Skagastølstind i bakgrunnen. Fra venstre: Trygve Gran Kroepelien, Carl Joachim Hambro, Therese Bertheau, Carl Wilhelm Rubenson og Kari Berge, senere eier av Turtagrø Hotel. Turen ble ikke uten dramatik.

Therese Bertheau følte at dette ville bli hennes siste fjelltur, så da de var på vei ned Heftyes renne i Store Skagastølstind, vurderte hun å kaste seg utfor for å få «en skjønn død». Men dette ble heldigvis avverget i tide.

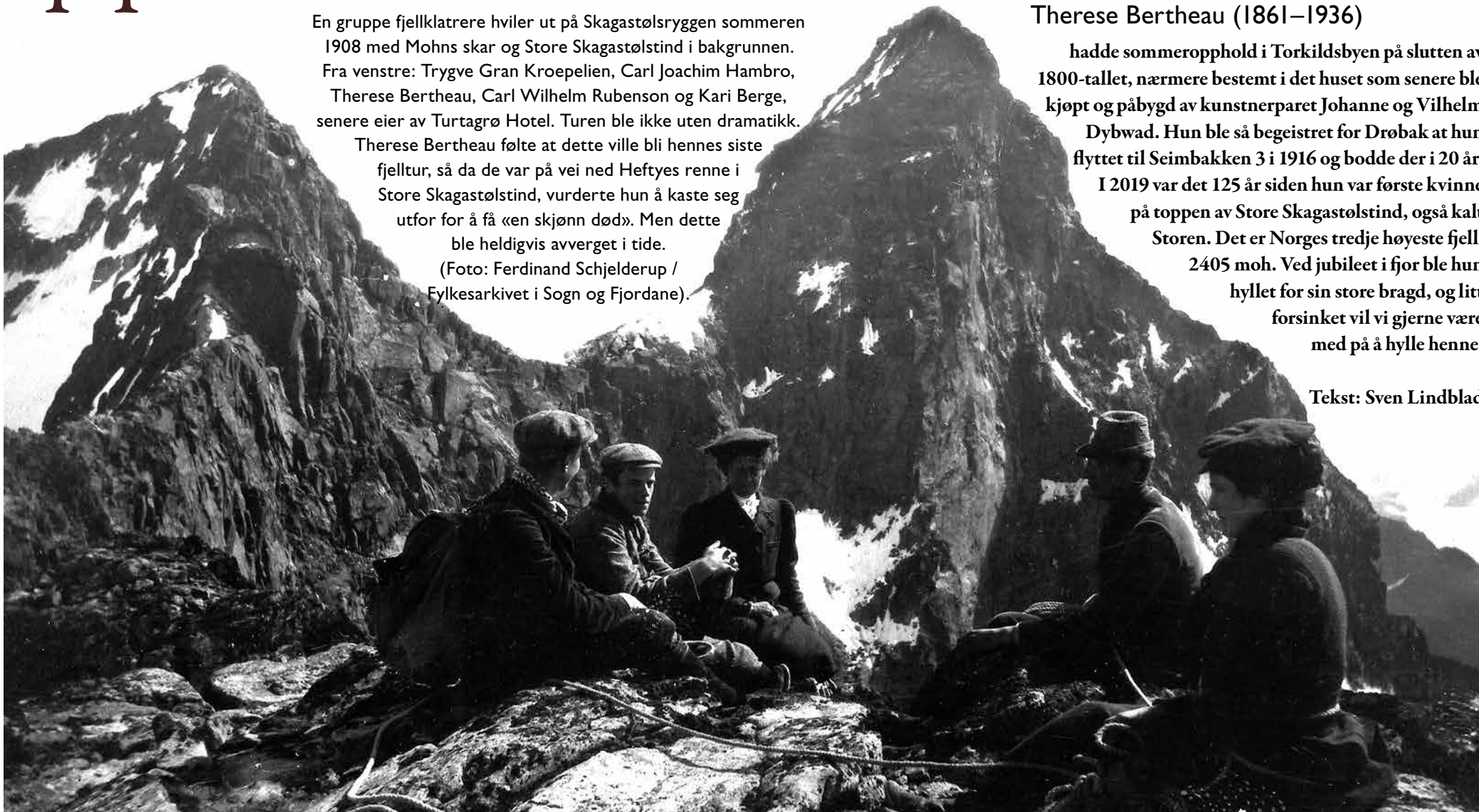
(Foto: Ferdinand Schjelderup / Fylkesarkivet i Sogn og Fjordane).

Therese Bertheau (1861–1936)

hadde sommeropphold i Torkildsbyen på slutten av 1800-tallet, nærmere bestemt i det huset som senere ble kjøpt og påbygd av kunstnerparet Johanne og Vilhelm Dybwad. Hun ble så begeistret for Drøbak at hun flyttet til Seimbakken 3 i 1916 og bodde der i 20 år.

I 2019 var det 125 år siden hun var første kvinne på toppen av Store Skagastølstind, også kalt Storen. Det er Norges tredje høyeste fjell, 2405 moh. Ved jubileet i fjor ble hun hyllet for sin store bragd, og litt forsinket vil vi gjerne være med på å hylle henne.

Tekst: Sven Lindblad

Pioner innen norsk fjellsport

Av yrke var Therese Bertheau språklærer ved Nissens Pikeskole. Om sommeren klatret hun gjerne i fjellet, særlig i Jotunheimen, og det var ikke bare enkelte turer nå og da. Hun var en viktig pioner innen norsk fjellsport for kvinner, og den første nordmann som klatret over et lengre tidsrom. Da hun ble intervjuet i 1902, hadde hun allerede rukket å bestige hele 30 ulike fjelltopper, noen av dem flere ganger, og hun fortsatte med klatringen ennå i flere år.

Therese Bertheau har blitt karakterisert som sterk, sikker og teknisk dyktig. Bestigningen av Store Skagastølstind som første kvinne i 1894 var et høydepunkt i klatrekarrieren. Den ble gjort uten at de hadde med seg en kjentmann som fører, noe som i utgangspunktet var helt utenkelig den gangen.

Også når det gjaldt påkledningen i fjellet var hun en pioner. Kvinnene på 1800-tallet gikk gjerne med lange, nesten subbene skjørt, men Therese Bertheau begynte tidlig å gå i bukser på sine fjellturer. Utenpå buksene kunne hun ha et skjørt som var kortere enn det som var vanlig på den tiden. Skjørtet hadde hun alltid på seg når hun ble fotografert. Nede på Turtagrø Hotel brukte hun derimot et lengre skjørt enn det hun hadde på seg når hun klatret.

Nestenulykker, men ingen høydeskrekk

Therese Bertheau har fortalt at hun aldri hadde høydeskrekk eller følte svimmelhet under de mange klatreturene. Ved enkelte anledninger kunne det likevel ha gått helt galt. I Heftyes renne på veien opp mot toppen av Store Skagastølstind i 1894 løsnet en stor stein. Det kunne

Over en smal hylle på Store Skagastølstind i året 1900. Vi ser fra venstre: William Cecil Slingsby, Therese Bertheau og Ole Berge. (Foto: George P. Baker. Fra «Norway – the Northern playground», 1904).

fått fatale følger, men turkameraten Andreas Saxegaard fikk avverget en ulykke i siste øyeblikk.

I intervjuet fra 1902 forteller hun om en dramatisk episode da hun gled ut og nedover en fjellvegg. Hun ble hengende over avgrunnen, men valgte å ikke se ned. Den gangen ble hun reddet av fjellfører Ole Steinom.

I det samme intervjuet forteller hun også om da hun og en engelskmann var så uforsiktlige å velge en rute ned fra Stølsmaradalsbreen som det ble advart imot. Underveis mistet hun fotfestet, og da heller ikke albuen ga noen støtte, ropte hun til engelskmannen at hun holdt på å falle utfor. Han klarte så vidt å få gitt henne et puff slik at hun igjen kunne støtte seg med armen, så det gikk bra også denne gangen.

Under nedstigningen langs Heftyes renne i Store Skagastølstind i 1908 vurderte hun å kaste seg utfor og ned i avgrunnen for på den måten å få «en skjønn død». Årsaken var at hun mente dette trolig ble hennes siste klatretur. De to som hadde henne i tau mellom seg, skal ha hatt store problemer med å få henne velberget over den farlige rennen i fjellet, men de fikk stoppet henne før det var for sent. Carl Joachim Hambro har fortalt om dette i sin erindringsbok «Ungdom».

Bildet av Therese Bertheau med klatreutstyr og hatt ble blant annet trykt i tidsskriftet Urd 1902 og i Norsk fjellsport 1933. (Foto: Karl Anderson).

Kanskje mente hun det ikke helt alvorlig, men allerede i intervjuet fra 1902 sier hun at hun gjerne ville dø i nærheten av fjellene.

Til Drøbak

Når Therese Bertheau ikke var i fjellet om sommeren, dro hun gjerne ned til sjøen. En av Nissens Pikeskoles bestyrere var Johan Carl Keyser, som pleide å låne ut sitt lille sommerhus i Torkildsbyen til kvinnelige lærere ved skolen. Therese Bertheau var en av dem. «Da hadde vi fri raadighet over hans

Johanne og Vilhelm Dybwad kjøpte og utvidet Keyzers sommerhus i Torkildsbyen etter tegninger av maleren Ludvig Skramstad. (Foto: Sven Lindblad, juli 2020).

Johan Carl Keyser (1827–1904) var skolebestyrer ved Nissens Pikeskole. På slutten av 1800-tallet lånte han ut sitt lille sommerhus i Torkildsbyen til kvinnelige lærere ved skolen, blant dem Therese Bertheau, som ble svært begeistret for Drøbak. (Foto: Ludwik Szacinski / Oslo Museum / Digitalt Museum).

vin og hans syltetøikrukker, og der var alltid paa forhaand bestilt fisk til os», skrev Therese Bertheau i sitt bidrag til skolens jubileumsskrift, utgitt i 1924.

På slutten av 1890-årene ble Keyzers sommerhus kjøpt av kunstnerparet Johanne og Vilhelm Dybwad etter tips fra maleren Ludvig Skramstad. Huset ble påbygd og ombygd etter Skramstads tegninger, og veien forbi huset fikk senere navnet Johanne Dybwads vei.

Keyser sørget altså for at Therese Bertheau oppdaget Drøbak, og hun ble så begeistret at hun senere slo seg ned her. I 1916 kjøpte hun Seimbakken 3, senere Stabel-familiens hus, sammen med søsteren Elisabeth og de to slektningene Mathilde og Ingeborg Resch Pettersen.

Tre år senere sluttet hun som lærer ved Nissens Pikeskole. Fra nå av gikk hun daglige turer i Drøbak, gjerne sammen med søsteren, og hun påtok seg ekstraundervisning i engelsk, tysk og fransk. Hun døde i 1936. Noen få år

Idylliske Seimbakken 3 tegnet av Erling Drange i boken «Drøbak fra nord til syd. Husene forteller historie», utgitt 2001.

Therese Bertheau med flott hatt og en bok i hånden. Hun var en dyktig språklærer ved Nissens Pikeskole i mange år. (Foto: Karl Anderson, Homansbyen, Kristiania / Bymuseet i Bergen).

tidligere hadde hun skrevet en sang på fem vers med sin egen personlige hyllest til Drøbak: «... Du fredlyste plett her ved fjorden! Og søker vi lenge i øst og vest, blir du dog det beste på jorden».

Intervjuet i 1902

Therese Bertheau ble intervjuet av forfatteren Nanna Thrane i ukebladet Urd, Årgang 6, nr. 10, lørdag 8. mars 1902. Dette intervjuet gir oss en

mulighet til å bli litt bedre kjent med henne og få vite mer om hvordan hun tenkte, så vi vil her gjenfortelle sentrale deler av samtalen mellom de to.

Innledningsvis ville Nanna Thrane vite hvordan det hele startet. Hun satt da og så på «Portrætter af berømte Tindestigere og Fotografier fra Jotunheimen, hvor steile, mørke Tinder ragede op af den evige Sne». Therese Bertheau forklarte at det startet nokså tilfeldig. Hun hadde vært på en fottur til Eidsbugarden, hvor hun traff på to tidligere venninner. Det var kaldt, og de satt ved ovnen og frøs. Ute var det nysnø og snøslaps. Da hørte de at det kom noen turister, og fjellføreren Ole Røshheim gikk ut. Det var en nordmann og en engelskmann med fører. «Har De noen pene Folk her nu da?», var spørsmålet. Ja, Ole Røshheim kunne bekrefte at de hadde tre damer. «Aa, Damer». «Ja, Damer, ja!», gjentok Røshheim. «Den ene af dem har en Statsraad til Far, og den anden har en General til Onkel, men den tredie er den grommeste af dem alle, for hun gik 5 Mil med mig over Fjeldet igaar!».

Et senere bilde av henne med stilig hatt. (Foto: Gustav Borgen, Kristiania / Bymuseet i Bergen).

Den dagen hadde Therese Bertheau vunnet Ole Røsheims vennskap. Engelskmannen var en litt eldre prest som skulle opp på Uranostind. Han hadde en isøks, og det var første gangen hun så en isøks. Hun hadde svært lyst til å bli med, men våget ikke å spørre presten. Før hun visste ordet av det, hadde imidlertid en av venninnene foreslått det for ham. Presten hadde ikke noe imot det, men rådførte seg med fjellføreren. Til alles fornøyelse kastet føreren seg ned og kjente på Thereses ben, før han erklærte at han anså henne egnet for turen. Og slik ble det.

Nanna Thrane ville vite om hun brukte tau om livet, og det kunne hun bekrefte. Man er alltid bundet sammen med tau om livet, forklarte hun, men med flere meter mellom hver person. Når man går, bør man alltid være så langt fra hverandre at tauet er stramt, for da merker man straks dersom noen skulle gli ut. En gang gled hun ut og nedover fjellveggen. Da var hun sammen med venninnen Antoinette Kamstrup, og Ole Steinom var fører. Han sto imidlertid trygt plantet ved en sten, så alt gikk heldigvis bra. Vi leser:

«Saa De Afgrunden under Dem?». «Nei, jeg saa bare ret frem, men jeg vidste jo, at det var en Afgrund, jeg hang over. Frk. Kamstrup bøiede sig ud over Fjeldvæggen og saa ned til mig. 'Aa Therese! Hvordan har du det?' raabte hun forskrækket. – 'Jeg har det godt!' sagde jeg. 'Jeg ved jo, at Ole

holder mig'. – Et Stykke fra mig var der et fremspringende Klippestykke, hvorfra jeg kunde komme op. Ole Steinom førte Touget henimod det, mens jeg hjalp til ved at skyve mig langs Fjeldvæggen med Hænder og Ben».

Etter denne dramatiske historien undret Nanna Thrane på hva som egentlig er så tiltalende med disse tindebestigningene. Svaret var at det først og fremst er så vakkert når man har kommet opp: «Det er de vidunderligste Farver. Og man føler et Velbefindende i Kroppen, som ingen kan tænke sig. Det er saa let at puste. Saa er det jo ogsaa det eventyrlige og spændende ved det, som er saa dragende».

Hvor lenge kunne hun være der oppe på toppen? Det kom an på været. Når været er bra, kunne klatrerne bli der lenge. Og de hadde etter hvert lært seg å spise ordentlig varm mat når de satt der. Men snøstorm var det verste man kunne komme ut for, konstaterte Therese Bertheau. Noen ganger hadde hun måttet legge seg rett ned og holde for ansiktet.

Derimot kunne det være storartet å gå i fjellet om natten, syntes hun, selv om mange er redde for det. «Efter Solnedgang er det saa vakkert der. Jeg har seet alle tre Galdhøpigger røde som Ild og Jostedalsbræen i gult og violet. Og saa er det prægtigt at sidde omkring et Baal om Natten». Men hvordan kunne de finne ved til å tenne bål oppe

i fjellet? Nei, mange steder vokser det ikke engang dvergbjørk, så en løsning kunne være å bruke grå reinsdyrmose, som brenner med lange, blå flammer.

Store Skagastølstind

«Torgeir Sulheim var den første, som talte til mig om at jeg burde bestige Skagastølstind. 'Take a chair and sit down, I want to speak to you!' sagde han til mig i en Komandotone. Jeg havde hørt, at han pleiede at tale engelsk, naar han var i rigtig godt Humør, han var jo mest sammen med Englændere.

Jeg satte mig, som han befalede, og saa tilbød han sig at føre mig op paa Skagastølstind. 'You can do it!' sagde han. Der havde været tale om, at han skulde føre en engelsk Dame op, men han var saa patriotisk, at han helst vilde, at en norsk Dame skulde være den første. Hvor han var begeistret for Fjeldsporten! 'Det er den ædleste af al Slags Sport! Det er som at gaa i Luften' sagde han. – Det blev imidlertid ikke noget af den gang hverken med mig eller den engelske Dame».

Noen år senere kom to turister til henne med en forespørsel fra ingen ringere enn klatrelegenden William Cecil Slingsby, som for tiden oppholdt seg i Skjolden, om hun ville være med ham opp på Skagastølstind. Slingsby ville gjerne være den som førte den første damen opp dit. Men da hadde hun allerede avtalt å gå med ingeniør

Saxegaard og kandidat Aarestrup. Den første gangen de forsøkte seg var i 1893, men da måtte de gi opp på grunn av tåken. Therese Bertheau forteller: «Vi kom til det Sted, hvor Hytten havde staaet; men den var blæst ned. Vi samlede Plankerne og spigrede dem sammen til et Slags Skraatag. Det hjalp jo lidt. Der maatte vi holde til om Natten. Det er mange underlige Lyd at høre paa Fjeldet. Et Par Gange syntes nogen af os, at vi hørte, det lo langt borte. Vi sagde, at det var en Jotun, som lo af os, fordi vi ikke kunde komme op. Og ofte syntes vi at noget tassede i Nærheden».

Nanna Thrane foreslo at det kanskje kunne ha vært en bjørn, men det trodde ikke Therese Bertheau, for bjørner går ikke så høyt til fjells. De var på rundt 1600 meter over havet. Tåken ville ikke slippe taket, så de måtte gi opp og heller komme tilbake neste år. Men i 1894 nådde de altså toppen. Antoinette Kamstrup fulgte dem til foten av fjellet, men hun måtte bli igjen i hytta, for hun hadde lovet sine foreldre at hun ikke skulle gå høyere opp.

«Flere Timer efterat vi var gaaet, kom to Selskaber til Hytten. De havde to Førere, den ene var den senere saa berømte Ole Berge, og den anden en Schweitzerfører. Sidstnevnte havde med sig Ved og tændte et Baal, som han hældte Petroleum over. Det knaldede, saa vi hørte det helt op til os. Frk. Kamstrup fortalte dem, at vi

var paa Veien opover til Tinden. 'Aldrig i Livet kommer de op!' sagde Ole Berge. 'Ingen af dem har været der før. Og uden Fører!'. – Om en Stund sagde Frk. Kamstrup: – 'Nu er de kanskje deroppe!'. – 'Nei, nu sidder de foran Renden og græder, fordi de ikke kan komme lenger!' sagde Ole Berge».

Nanna Thrane syntes at det ikke var så lett å forstå hvordan det går an å komme opp langs slette fjellveggen, og Therese Bertheau forklarte: «Der er Render efter Sten, som har raset ned. Det er en Støtte, at Renderne er smale, man er godt klemmt ind i dem, og en Ujevnhed i Fjeldet, hvor man kan holde Haanden eller sætte Foden kan man altid finde – undertiden maa den ene klatre op paa den andens Hoved. Er først en kommet op og har faaet en sikker Plads, kan han jo hjælpe de andre med Touget. Man kjender aldrig Svimmelhed tilfjelds, selv om man er midt i en lodret Klippevæg – jeg har følt noget som lignede Svimmelhed paa Rundetaarn i Kjøbenhavn, men aldrig paa Fjeldet».

Hvordan var utsikten når de var kommet opp, ønsket Nanna Thrane å vite. Kunne klatrerne se nesten halve Norge? Å langt ifra!, var svaret. Man ser mer fra Galdhøpiggen. Fra Skagastølstind ser man den ville Jotunheimen med 30-40 fjelltopper. Da de hadde vært på toppen og var på vei nedover, fikk de øye på bålet ved hytta og ropte hurra så høyt de kunne.

Antoinette Kamstrup hørte at de ropte og utbrøt: De roper hurra, så da har de har vært der! Men Ole Berge mente at det var umulig. Det ble til at de to veddet en flaske øl, som Ole Berge tapte.

Sommeren 1900 var Therese Bertheau på toppen av Store Skagastølstind for andre gang. Hun hadde fått et brev fra Slingsby, som spurte om hun ville være med ham og to andre engelskmenn på Skagastølstind. Hun hadde aldri møtt noen av dem tidligere, men siden Slingsby var den første mannen og hun den første kvinnen på toppen, syntes han at de burde bestige fjellet sammen.

Nanna Thrane undret på om man måtte være sterk for å gjennomføre en slik tur. Svaret var at hjerte og lunger må være i orden, og så må man kle seg hensiktsmessig, uten at noe klemmer mot kroppen. Og så føyde Therese Bertheau beskjedent til: «Det siger sig selv, at Damer maa have megen Hjælp; det er ikke saa lidet Bryderi at have en Dame med; men saa er det jo det mærkelige, at alle Tindebestigere er saa elskværdige!».

«I am going down!»

Nå undret intervjueren Nanna Thrane på om det er dyrt å vandre i fjellet, og Therese Bertheau kunne bekrefte at det kostet mye for damer som gikk alene. Fjellføreren tok den gangen

fra 40 til 50 kroner for å føre opp på de høyeste toppene. Men det kostet mer for en dame fordi føreren ikke kunne regne med å få noen hjelp fra henne, og han måtte derfor ta med en hjelpefører. «Han kan jo f. Eks. ikke staa paa hendes Hoved», la hun nøkternt til.

Når var det hun fryktet at hun kunne ha styrtet ned i avgrunnen?, var neste spørsmål. Det var i fjor, svarte Therese Bertheau. Hun var da på vei ned Stølsmaradalsbreen sammen med en engelskmann. De hadde blitt advart på forhånd imot å følge denne ruten, men da de så på steinura i kikkert, syntes de at området så nokså farbart ut. De tenkte at det kanskje ble ansett som umulig fordi ingen hadde gått der tidligere.

Men der tok de feil. I to timer var det så ille, at de tvilte på at de ville komme fra det med helsen i behold. Therese Bertheau mente at engelskmannen var den flinkeste av de to, så hun gikk hele tiden og så for seg at det ville bli henne som kom til å dra ham nedover. Og det var akkurat det som holdt på å skje. Mens de var i en renne, kunne hun ikke finne støtte for det ene benet. Hun støttet seg bare med albuen mens hun fortsatte å søke etter fotfeste, men så plutselig gled albuen. «Jeg kunde ikke naa til ham, og han kunde ikke naa mig. 'I am going down!' raabte jeg. – 'Then I am going too!' sagde han. At han kunde

skjære af Touget for at redde sig selv, faldt mig ikke med en Tanke ind».

I den ytterste nød, da engelskmannen så for seg at han kom til å styrte ned, forsøkte han likevel å ta et trinn tilbake, noe han ellers ikke ville ha våget. Det lyktes, for han fant en plass for helen og nådde Therese så vidt, slik at han kunne gi henne et lite puff. Dermed kom hun høyere opp og fikk igjen støtte for armen.

«Da vi kom ned i Stølsmaradalen kom vi lige til en Sæter. 'Kommer De fra Midtmaradalen?' spurgte Budeierne. – 'Nei' – 'Fra Vetti da?' – 'Nei' – 'Kors! Hvor kommer De fra da?' sagde de. Jeg fik jo en Masse Skjændebreve senere, fordi jeg havde vovet den Tur, men det var gjort i forholdsvis god Tro, ikke af Dumdristighed. Vi skrev i Aarbogen og advarede mod at gaa der».

Nanna Thrane spurte nå om Therese Bertheau ikke tenkte på at hun kunne falle ned og slå seg i hjel, men hun svarte: «Jeg kan ikke sige, at der staar nogen Rædsel af den Tanke. Ulykke ved Tindebestigning har neppe haendt her i Landet. Udlændingerne siger, at de norske Førere er saa forsigtige. Men jeg vilde gjerne dø i Nærheden af Fjeldene, saa jeg kunde se dem».

Hvor mange fjelltopper hadde hun vært på hittil? Svaret var at hun hadde vært på 30 toppe, men hun hadde gått flere ganger på de samme toppene, ➔

så til sammen hadde hun gjennomført 40 tindestigninger.

Til slutt i intervjuet ville Nanna Thrane vite hva hun anså for å være sin egentlige livsgjerning. Var hun lærerinne eller fjellklatrer? Therese Bertheau lo og svarte: «Det ene er jo unegtelig mer indbringende end det andet. Men begge Dele er bra og kan heldigvis forenes. Naar Ole Berge skriver til mig, sætter han udenpaa: Tindestigerske og Lærerinde».

Kilder og videre lesning:

Bertheau, Therese (1894). «En uge i Jotunheimen». Af T. B. Nylænde. *Tidskrift for kvindernes sag*. Årg. 8, nr. 22, s. 282-292 (del I) og nr. 23, s. 297-301 (del II).

Bertheau, Therese (1924). «Keyser – Lyche – Pauss». I: *Nissens Pikeskole 1849–1924*. Kristiania: Cappelen, s. 72-78.

Bugge, Astrid (1961). *Touristinder og andre sportspiker. Blad av sportsdraktens og kvinne-emansipasjonens historie*. Oslo: (Tanum). 160 s.

Drange, Erling og Bernhard Magnussen (2001). «Seimbakken 3». I: *Drøbak fra nord til syd. Husene forteller historie*. Drøbak: AMETA-DM, s. 30-31.

Dybwad, Vilhelm (1941). «Ludvig Skramstad». I: *Venner og kjenninger fra 80-årene*. Oslo: Gyldendal, s. 34-46.

Hambro, C. J. (1963). «Mot tindene» I: *Ungdom*. Oslo: Gyldendal, s. 105-107.

«I hjertet af selve vildheden og trolldskaben». Med Therese Bertheau til toppen av Store Skagastølstind».

Innledning ved Sven Lindblad. *Pensjonistnytt*. Årg. 33, nr. 1 (Mars), 2013, s. 26-37. [Optrykk fra Therese Bertheaus artikkel «En uge i Jotunheimen», 1894].

Larsen, Arne (2018). *Pionérer. Kvinnenes klatrehistorie fra dametinder til K2*. Oslo: Fri flyt. 251 s.

Lindblad, Sven (2012). «'Tindestigerske og Lærerinde'. Ny bok om Therese Bertheau». *Pensjonist-nytt*, Årg. 32, nr. 4 (Desember), s. 29-34. [Om Anne-Mette Vibes bok].

Lindblad, Sven (2017). «Boken om Therese Bertheau i ny, revidert utgave». *Pensjonist-nytt*, Årg. 37, nr. 1 (April), s. 36. [Om Anne-Mette Vibes bok].

Sandberg, Sigri (2015). *Frykt og jubel i Jotunheimen. Forteljingar om folk og fjell*. [Leikanger:] Skald. 199 s.

Slagstad, Rune (2018). *Da fjellet ble dannet*. Oslo: Dreyer. 299 s.

Slingsby, William Cecil (1904). *Norway – the Northern playground*. Edinburgh: D. Douglas. 425 s.

Thrane, Nanna (1902). «Frøken Therese Bertheau». *Urd*, Årg. 6, nr. 10, lørdag 8. mars, s. 109-112. [Intervju].

Tønsberg, Henning H. (1982). «Therese Bertheau, 1861–1936». I: *Den norske turistforening. Årbok*. Leif Larsen (red). Oslo, s. 96-103.

Tønsberg, Signe Ihlen (1983). «Damer i touget». *Norsk fjellsport*. Utg. av Norsk Tindeklub. Oslo, s. 114-119. [Om Therese Bertheau].

Vibe, Anne-Mette (2016). *Therese Bertheau – tindestigerske og lærerinde*. 2. utgave. Oslo: Fri flyt. 103 s.

Velkommen til KIWI
Ullerudsletta

DRØBAK TVERRFAGLIGE KLINIKK

- Kiropraktor
- Osteopat
- Massasjeterapeut
- Trykkbølge
- Fysioterapeut
- Såletilpasning
- Manuellterapeut
- AktivA

www.dtklinikk.no – 64 98 98 70
Holterveien 4G, 1448 Drøbak

Torget • 1440 Drøbak
Tlf 64 90 64 60 • Faks 64 93 56 29

Åpningstider:
Man., tirs., fre. 09-15
Ons., tors. 09-19
Lør. 10-14

Sommertid:
Man.–fre. 09–15, lør. 10-14

MALERIER

GRAFIKK

GLASS

KERAMIKK

SMYKKER

RAMMEVERKSTED

Niels Carlsens gate 2
1440 Drøbak

Tlf. 64 98 90 77 / 480 69 054

ann-i-h@online.no
www.creativegalleri.com

Åpningstider:
tirs/fre 10-17
ons/lør 10-16, tors 10-19
søndag og mandag stengt

STOR UTSTILLING

Alt på ett sted
– kan leveres ferdig montert
Kontakt Fagsenteret for peiser og ovner

Hestehagen 6, 1448 Drøbak
Tlf 64 93 47 50, Fax 64 93 50 70

ILMO

OPTIKK • UR • GULL

TLF. 64 93 31 65

Synsundersøkelse, trykkmålinger og
fotografering av netthinne.
Briller og kontaktlinser.

Stort utvalg i gull og sølv.
Gullsmedreparasjoner.

Armbåndsur – kjente merker.
Eget urmakerverksted.
Reparerer også gulv- og veggur.

Høreapparat-service. Vi har batterier,
slanger, domer og filtre på lager
til de fleste apparater.

AMFI DRØBAK CITY

Ut på tur?

Tirsdagsturen

Hver tirsdag hele året

Kl. 11.00 går vi fra parkeringen ved Follo museum. Ut på tur – uansett vær – med garantert godt humør! Turen er aldri lenger enn 1 time, og vi avslutter med kaffe og vaffel på Follo museum.

Scooterpatruljen. (Foto: Gro Paulsen)

Scooterpatruljen

For deg med el-scooter som ønsker turvenner

Tirsdag og torsdag kl. 11.00 er vi en glad gjeng som kjører fra Frogn seniorsenter, Niels Carlsens gate 20. Trenger du mer informasjon? Kontakt patroljesjef Petter, mobil 90097043.

Bli med oss på tur

Vil du bli bedre kjent med Frognmarka og er i god fysisk form?

For disse turene gjelder:

Ta med mat og drikke. Husk godt skotøy. Kontakt Veronica Hove for mer informasjon og påmelding, mobil: 99530438.

Tursamarbeid med Frognmarkas Venner. Turguider Veronica Hove, Frogn frivilligsentral og Grete Tandberg, Frognmarkas Venner. Turene annonseres på:

frognmarka.no/turer/tursamarbeid-med-frivilligsentralen/

Møte mellom mennesker

Datahjelpen

Apper, innlogging, nett, mobil eller PC

TRENGER DU HJELP?

Vi kan hjelpe deg. Ta med det du trenger hjelp til, så ser vi på det sammen.

Tirsdager
kl. 10.00–12.00
i Frogn bibliotek

Velkommen til datahjelpen tirsdager på biblioteket. (Begge foto: Gro Paulsen).

Møte mellom mennesker

Christian Krohg og Drøbak

Christian Krohg (1852–1925) var ikke bare en meget dyktig tegner og kunstmaler, men også forfatter og journalist. Han fornyet journalistikken og introduserte intervjuet i norsk presse. Krohg ble en av grunnleggerne av den moderne journalistikken i Norge. Han var opptatt av mennesker og hadde et nesten ustoppelig behov for å fortelle historier. Han etterlot seg en rekke portretter og intervjuer av mennesker fra alle samfunnslag.

Selvportrett ca. 1891

Krohgs portrett av

Del 3
Tekst:
Sven Lindblad

fergekvinnen

Jacobine Wilhelmsen

Værfast i Drøbak en regntung høstdag

Christian Krohgs portrett av fergekvinnen Jacobine finner vi på side 1 i Verdens Gang 29. juli 1895. Dette er vel å merke ikke den samme avisen som dagens VG. Den tilhørende teksten står på de to første sidene i avisen. Krohgs artikler og intervjuer var populær lesning, så redaktøren sørget gjerne for at de ble plassert helt foran i avisen. Denne gangen forteller Krohg

Jacobine Wilhelmsen (1831–1906) tegnet i Drøbak av Christian Krohg i 1895. Portrettet ble opprinnelig trykt på forsiden av Verdens Gang, Årgang 28, nr. 174, mandag 29. juli 1895. Opptrykk av tegning og tekst samt noen tillegg i Follominne 2002, s. 129-133.

om en regntung høstdag da han hadde tenkt seg over til det såkalte «Vestlandet» på den andre siden av Oslofjorden, men ble isteden sittende tilsynelatende værfast på nåværende Reenskaug Hotel i Drøbak.

Den gamle fjordbåten D/S «Svan» gikk i rute mellom Kristiania og Holmestrand og hadde anløp blant annet i Drøbak. Dette var et langt og smalt fartøy som denne dagen var blitt liggende ved kai på grunn av værforholdene. Vi får ikke vite hvilket ærend Krohg hadde på den andre siden av fjorden. Han hadde nylig hatt en spøkefull og nokså dristig omtale av «folkekaraktøren» på dette såkalte «Vestlandet» i innledningen til artikkelen «Robinson i Hurum», som også sto trykt i Verdens Gang. Der skriver han blant annet:

«Foruden det egentlige 'Østland' og 'Vestland', hvori hele det sydlige Norge deles, findes der ogsaa et saakaldt 'Østland' og 'Vestland' paa hver Side af Kristianiafjorden, dog kun paa det lille smale Stykke fra Kaholmen og til 'Hortenshavet'. Samfærsele mellem begge Kyster er yderst sparsom, og Folkekaraktøren paa hver sin Side af Fjorden er temmelig forskjellig. Vestlænderne betragtes med en vis Overlegenhed og Foragt af Østlænderne, som paastaar at de er daarligere Arbejdsfolk, Folk

uden Energi og Foretagsomhed. De finder ogsaa, at de ligger langt tilbage i aandelig Udvikling og Almeninteresse og anfører som Eksempel herpaa, at der ikke holdes andre Aviser end Drammensaviser».

«Di sidder vel og tænker paa Jakobine?»

I avisartikkelen om Jacobine fra 29. juli 1895 bruker Christian Krohg den mer moderne skrivemåten med «k» istedenfor «c» i navnet, selv om hun egentlig var døpt Jacobine. Han innleder den velskrevne teksten på denne måten: «Drøbak kan gaa an om Sommeren med alle de unge Kristianiadamer i lyse Sommerkjoler, der Arm i Arm gaar leende omkring i den uvante Blæst. Men om Høsten! Jeg sad en Dag i et Vindu i Pedersens Hotel og saa trist ud paa de graa hidsige Bølger, som skyllede opover Stranden lige udenfor med en irriterende Regelmæssighed, mens det regned ustanselig i store skraa Draaber.

Bag Regnen og over de skummende Bølger saa jeg Vestlandet som en graa styg Væg. Det var nu did, jeg skulde, og det var did jeg ikke kunde komme; for 'Svan' havde lagt op, saa jeg havde Udsigt til at blive midt i al denne vaade Prosa, til Vejret blev bedre. Jeg havde forhørt mig hos flere af de gamle oplagte Sjømænd, der sidder som Skjæl paa

Toldbodbyggens gamle ormstukne Pæler, men de hadde Undskyldninger alle sammen. Og nu sad jeg alt derinde bag Blomsterpotterne og saa gjennem de graatende Ruter. Ved et Bord ved Siden af sat den vejrfaste Kaptejn og drak Øl og talte om 'Leverpool'».

Men så tar hotellvertinnen kontakt med Krohg: «Di sidder vel og tænker paa Jakobine?». Han så forbauset på henne. Det var et overraskende spørsmål, syntes han, og han ransaket hukommelsen om det skulle være noen med dette navnet blant hans tidligere forelskelser, noe som i så fall ville være indiskré av vertinnen.

Krohg ville vite hvem hun snakket om. «- Jakobine vel, Jakobine Wilhelmsen. - Er hun ung? - Hun er over 60 Aar. Det er hun, som sætter over Folk til Storsand hele Aaret. - En gammel Kone 'som sætter over'?. - Ja. Hun er noe for sig selv. - Ror hun? - Ror og sejler. - Ja men vel ikke i slikt Vejr? - Det er hende det samme, hvordan Vejret er. - Ja, sa en af Kaptejnerne. Jakobine bryr sig nok ikke om Vejret. - Men sa jeg, det tror jeg virkelig ikke, jeg tør - sejle med hende. - Hun er tryggere end noen Mand, sa en anden af Kaptejnerne. - Men hvordan er hun kommet til dette, spurte jeg. Er det saadan mangel paa Mandfolk her i Drøbak?».

Hun lå alltid og plasket og seilte både som barn og som ung pike, forklarte den ene kapteinen. Hun

likte det så godt. Når de andre ungdommene gikk på dans, dro hun ut og seilte alene. Hun fortsatte med dette også etter at hun ble gift, tilføyde han litt alvorlig. En annen kaptein bemerket at det var mange som hadde mye å si om henne for dette, og han visste heller ikke hvorfor noen skulle være annerledes enn alle andre. Men forresten var hun en bra kone, fastslo han, skjønt det ble nesten som en last for henne. Nei, ellers var det ikke noe å si på henne, bemerket også den tredje av kapteinene.

Nå ville hotellvertinnen vite om hun skulle tilkalle Jacobine. Christian Krohg visste med seg selv at han ikke ville våge å sette over fjorden i dette været «med nogensomhelst Jakobine», men han skammet seg for dette overfor kapteinene, så han svarte likevel «ja». Krohg håpet å finne på ett eller annet så han kunne slippe unna, og med det samme syntes han at det egentlig var nokså hyggelig å være i Drøbak.

Etter en stund kom «en fin Opvarningspige, aabenbart fra Kristiania» og sa fra om at den damen han hadde ønsket å snakke med, snart ville ankomme. Krohg ville vite hva damen drev med, mens han kikket ut på den sølete veien utenfor, som etter hans mening slett ikke fortjente å bli kalt «gate». «Hun kjøber ind Varer her for Folk paa det andre Landet og sejler over med dem. Alle Slags

Jacobine hos fotografen i Drøbak, til høyre som staut fergekvinne. (Begge foto: Gustaf Lindman, ca. 1900).

Jacobine i båten på enda en tur over fjorden. Bildet ble trykt i sort/hvitt i Drøbakskalenderen mars 2015. (Ukjent fotograf. Bearbeidet foto fra original i Svein Qwammens album, gitt til Verneforeningen Gamle Drøbak. Retusjering med farger: Sven Lindblad).

Kommissioner, da, skjønner Di», var svaret han fikk.

Overfarten blir avtalt

Litt etter gikk døren opp og inn trådte en staut kone, skriver Christian Krohg. «I det samme det rolige Sjømandsblik hvilte paa mig, vidste jeg, at jeg trygt kunde anbetro mig til hende, og Overfarten blev aftalt». Jacobine sa fra om at hun ville være klar om en halv times tid.

Krohg undret seg over at hun var passert 60 år, mens han kikket ut av vinduet og så henne løpe spenstig og lett bortover gata, selv med tunge sjøstøvler. Hotellvertinnen innrømmet nå at hun ikke visste alderen helt sikkert, for Jacobine hadde sett likedan ut i de 20 årene hun hadde kjent henne.

En halv time senere ruslet Christian Krohg nedover mot Hamborgbrygga, hvor vannspruten sto høyt. Der møtte han Jacobine, som hadde pakker under armen og flere brev i hånden. Hun måtte bare hjem etter sydvesten. Krohg fulgte etter. «Det var et hyggelig og velstelt lidet Hus, et Lysthus ude i Haven, som vist var hyggelig om Sommeren», skriver han.

På kommoden inne i huset sto et flott fotografi av Arnold Reimers. Han het egentlig Hieronymus Arnoldus Reimers (1844–1899) og var skuespiller på Christiania theater fra 1867. Reimers var særlig kjent for sine ypperlige Ibsen-skikkelser, som Skule

jarl, doktor Stockmann og Hjalmar Ekdal. Bygdefolket i Hurum betraktet ham visstnok nærmest som fastboende, og det skal ha gått mange historier om ham og hans venner. Krohg ville vite om Jacobine kjente Reimers. «Ja, han bur derover om Sommeren», var det korte svaret han fikk.

På veggen hang en stor tegning signert Wilhelm Larsen, og ved siden av tegningen hang en stor silhuett som tydeligvis forestilte Jacobine. Den var laget av samme kunstner. Martin Kristian Wilhelm Larsen (1854–1893) var maler og ikke minst tegner. Han leverte illustrasjoner til norske og utenlandske blader og tidsskrifter og lagde silhuettbilder med humoristiske tekster. Tegningen hos Jacobine var den beste Krohg hadde sett av Larsen. Jacobine kunne fortelle at hun ofte rodde med Wilhelm Larsen da han var syk.

Under tegningen hang et fint oljemaleri av Jacobines hus og gaten utenfor. Det var signert B. Thoresen og T. Thoresen. «Det var Sønnen til den Snedkeren, som har bygt sig et Hus af Vedtrær derover i Hurum», forklarte Jacobine. Hun syntes at de var meget dyktige, og de lagde alltid maleriene sammen. Mange mente at de burde ha kommet i lære, men de fikk ingen hjelp. Så måtte de dra til sjøs, og der omkom den ene av dem for noen år siden. «Det var kjække Gutter», konstaterte Jacobine.

Krohg ville vite hvor lang tid det tar å komme over fjorden, og Jacobine svarte at det kunne ta alt fra 10 minutter til en time. «– Maa De over hver Dag? – Om Sommeren maa jeg over hver ivige Dag til Reimers med Mad. – Kan han ikke faa kjøbt Mad derover da? – Det er vel ikke godt nok for 'n. – Undertiden maa De kanskje over to Gange? – To? I Sommer var jeg over fire Gange fra Klokken ½5 til Klokken 12. Om Sommeren er det det trabluste. – Hænder det, at De ikke kan komme over for Vejret? – Det er fært sjelden det, sa hun og smilte.

– Sig mig hvordan kom De til at begynde paa denne Bedriften? – Aa jeg laa og seilte støt sjæl, og saa var det engang noen ba om at faa være med. Og saa anbefalte den ene den andre. – Er de ikke rædde undertiden, naar det blaaser svært? – Aa jo, dem er ofte svært utidige».

Nå var de to kommet fram til bryggen. Jacobine hoppet ned i båten og bakset med seilet, som slo om henne: «Naa kan De komma!». «Det gaar vel fort over idag», ville Krohg vite. «Ja idag skal det gaa i en Firlum-Fei!», svarte Jacobine og grep rorpinnen.

Kilder og videre lesning:

Baden, Torkil (2019). «Krohg på knausen». I: *Lehmannsbrygga. Båter, bilder, busser og boliger*. «Bryggen over alle brygger».

Fjellstrand: Ford forlag, s. 46-61.

Bryne, Arvid (2009). *Christian Krohg – Journalisten*. Oslo: Unipub. 252 s. «Jacobine». I: *Drøbakskalenderen*, mars 2015. Utg. av Verneforeningen Gamle Drøbak.

Krohg, Christian (1895). «Jakobine – Færgemand mellem Drøbak og Storsand». *Verdens Gang*, Årg. 28, nr. 174, mandag 29. juli, s. 1-2. [Opptrykk med tillegg i *Follominne*, Sven Lindblad (red.), nr. 40, 2002, s. 129-133].

Krohg, Christian (1895). «Robinson i Hurum». *Verdens Gang*, Årg. 28, nr. 155, lørdag 6. juli, s. 1-2.

Lindblad, Sven (2002). «Christian Krohg og Drøbak. Etterord og litteraturoversikt». I: *Folliminne*, nr. 40, s. 143-151.

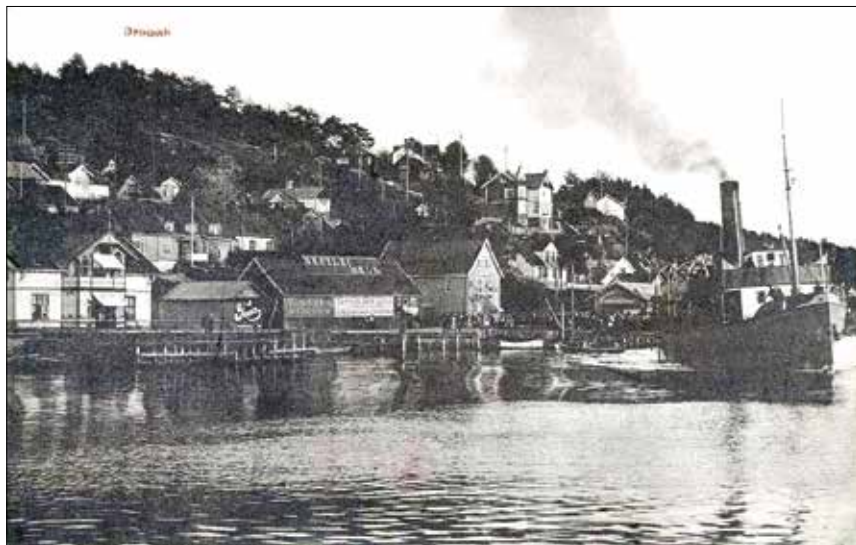
Lorentzen, Harald (1981). *Fjordbåtenes saga. Rutetrafikken på Oslofjorden. Fra hjuldamp til pappabåt*. Oslo: Schibsted. 136 s.

Løken, Astrid (2019). «Neste år åpnes tre historiske vandreruter. Jacobineruta er en av 11 historiske vandreruter som DNT og Riksantikvaren har laget». *Aftenposten*, Årg. 160, nr. 300, mandag 28. oktober, s. 34-35. [Smith, Rakel Pavels] (1991). «Historien om Jacobine». *Pensjonist-nytt*, Årg. 11, nr. 2, s. 25.

Smith, Rakel Pavels (2000). «Jacobine». *Årbok for Hurum*, s. 19-20.

Thue, Oscar (1971). *Christian Krohgs portretter*. Utgitt av Norsk portrettarkiv, Riksantikvaren. Oslo: Gyldendal. 251 s. (Norges minnesmerker).

GAMLE POSTKORT

En fjordbåt forlater Lehmannsbrygga i Drøbak og setter kursen innover fjorden mot hovedstaden. Vi får et ganske godt inntrykk av bebyggelsen på brygga i tidligere tider. Udatert postkort utgitt av Normanns Kunstforlag. (NK 2290).

Det var visst ikke alltid like trygt å reise med fjordbåten dersom vi skal tro dette humoristiske postkortet fra ca. 1908, signert kunstneren Olaf Krohn. Her blir båtens kaptein skjenket av en passasjer, og kapteinen har ikke tenkt å si stopp før han kommer til Drøbak.

Reisende kommer gående fra brygga og passerer Tollboden til venstre på vei oppover Storgata. Området ble kalt Tollbodplan. Til høyre ser vi en del av Finnegården, opprinnelig fra 1700-tallet og senere oppkalt etter doktor Edvard Finne. Karakteristisk for denne idylliske gården var rare knekk og mange tilbygg, men den ble dessverre revet i 1958. Bildet er sannsynligvis fra første halvdel av 1930-årene. Postkortet er ikke datert. (J. H. Küenholdt 3339).

Dette fine postkortet er også uten dato. Det viser Torggata og litt handel på torget i gamle dager. Vi skimter blant annet skiltet til K. Ankers tobakksforretning i Handelshuset, og i bakgrunnen ser vi Aasheimgården nederst i Lindtrupbakken. (J. H. Küenholdt 250).

I denne spalten vil advokater hos Falkanger, Wiik, Høyte & Fremstad komme med juridiske råd og tips innenfor aktuelle temaer. Denne gangen orienterer advokat Erling Høyte om noen sentrale problemstillinger knyttet til allemannsretten.

ADVOKATENE
FALKANGER, WIIK
HØYTE & FREMSTAD
MNA

Allemannsretten – et gratis fellesgode

I Norge har allmennheten fra gammelt av kunnet utøve en viss bruk av andres eiendom. Retten til slik bruk blir gjerne betegnet som *allemannsretten*. Nærmere bestemt kan allemannsretten sies å være en samlebetegnelse på den rett alle og enhver har til å være og oppholde seg i naturen, uavhengig av hvem som eier grunnen det ferdes på.

Regler og innhold

Finnes det formelle regler om allemannsretten? Reglene om allemannsretten var lenge akseptert uten noen formell rettslig regulering, men en viktig kodifisering (samling) av reglene fikk vi i friluftsloven av 1957. Friluftsloven har en formålsparagraf hvor det fremgår at lovens formål er å verne friluftslivets naturgrunnlag og sikre allmennhetens rett til ferdsel og opphold i naturen. Dette fordi slik

mulighet til å utøve friluftsliv som en helsefremmende, trivselsskapende og miljøvennlig fritidsaktivitet skal bevares og styrkes.

Hva er det mest sentrale innholdet i allemannsretten? Det viktigste er nok utvilsomt retten til å kunne ferdes over andres eiendom. Foruten å være svært viktig i seg selv, er ferdselsretten en selvsagt forutsetning for utøvelse av andre elementer i allemannsretten. Ferdselsretten beror på hva slags eiendom det er aktuelt å ferdes på. Hager og området rundt privat bebodde boliger har naturlig nok krav på større vern enn fjerntliggende fjellstrøk. Lovgivningen skiller mellom det som kalles innmark og utmark.

Innmark og utmark

Med innmark menes typisk hustomt,

dyrket mark og lignende områder hvor allmennhetens ferdsel vil være til ulempe eller sjenanse for grunneier. Utmark derimot, er som hovedregel all annen udyrket mark.

I utmark kan enhver ferdes fritt til fots og på ski når forholdene tillater det og under forutsetning av at det skjer på en hensynsfull måte. Det samme gjelder som utgangspunkt også for annen ikke motorisert ferdsel, typisk med sykkel eller hest.

I innmark er retten mer snever. Det er bare i vintertiden når innmarken er dekket av snø og frost at personer kan ferdes til fots eller på ski. I sommertiden har allmennheten ikke noen ferdselsrett i innmarken.

Telt er greit, men ikke i ukevis

Hvilke andre rettigheter enn ferdselsrett har allmennheten? Retten til å slå opp telt og til annet opphold er en del av allemannsretten. Slik rett har personer kun i utmark, og telt må som hovedregel ikke settes opp nærmere enn 150 meter fra bebodd hytte eller hus. Uten samtykke fra grunneier er det dessuten som utgangspunkt ikke lov å telte i mer enn to døgn på samme sted.

Allmennheten har også rett til å plukke og ta med seg ville bær og sopp i utmarken, såfremt dette skjer på en hensynsfull måte. Et unntak gjelder for multer i Nordland og det nylig sammenslåtte fylket Troms

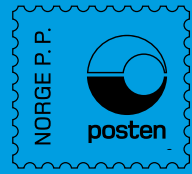
og Finnmark. Her kan grunneier nedlegge forbud mot å plukke og medta multer, men multer kan uansett plukkes og spises på stedet.

Det er viktig at allmennheten er klar over at rett til jakt, fangst og fiske som det klare utgangspunktet tilkommer grunneier alene. Det må derfor vises betydelig varsomhet med å utøve slike aktiviteter uten å ha forhørt seg med grunneier eller satt seg inn i lokale regler.

Kan pådra seg erstatningsansvar

Er det noe allmennheten må være særlig klar over ved utøvelse av sine rettigheter etter allemannsretten? Allmennheten må fare varsomt frem og opptre i samsvar med sunn fornuft. I motsatt fall kan en person bli bortvist og også risikere å pådra seg et erstatningsansvar. Dersom belastningen på et område blir for stor, gir dessuten friluftsloven hjemmel for å gi særlige adferdsregler som nærmere regulerer allmennhetens rett til bruk av de aktuelle områdene. ☞

Returadresse:
Frogn seniorsenter
P.boks 328, 1441 Drøbak

Frogn seniorsenter

Niels Carlsens gate 20, Postboks 328, 1441 Drøbak, Tlf. 64 90 61 85

Arbeidsstue: Mandag, tirsdag, onsdag, fredag kl 10.00 – 14.00

Kafeteria: Mandag, tirsdag, onsdag og fredag kl 09.30 – 13.30

Middag: Hver onsdag og fredag kl 12.30 – 13.30

Bowls: Gamle gymsal tirsdag kl 10.30 – 12.00

Fotpleie: Mandag til fredag kl 08.00 – 16.00, tlf. 479 53 839

Transporttjeneste: Onsdag. Påmelding i seniorsenteret

Kursvirksomhet, turer, teater og konserter: Annonseres spesielt

Veiledning i bruk og stell av høreapparater, samt batterier til redusert

pris: 1. mandag i måneden kl. 10.30 – 12.30

Hobbysenteret i Kirkegaten: kl 09.00 – 12.00 mandag til torsdag

Tiltakene tilbys alle pensjonister og uføretrygdede i Frogn

Ring 64 90 61 85 eller kom innom seniorsenteret

Kontortid: Man–fre 09.00–14.30. Torsdag stengt